

Green Deal

NR.2 | MAART 2020

INHOUD

- Korte terugblik
- Succesvol Congres natuurinclusieve landbouw
- Samenwerking in Project Greener Future for Young Farmers
- Wat gebeurt er bij de Deal partners?
- Agenda komend half jaar

Korte terugblik

De Green Deal is tot stand gekomen door samenwerking met LNV, de groene onderwijs/ kennisinstellingen, de provincies, het NAJK en BoerenNatuur. De deelnemende partijen hebben zich gecommitted aan het doel om Natuurinclusieve landbouw steviger te verankeren in het groen onderwijs. Hierdoor wordt het een integraal en vanzelfsprekend onderdeel van het groen onderwijs op zowel vmbo-, mbo-, hbo- als wo-niveau.

Op 16 januari 2019 hebben alle betrokken bestuurders of hun vertegenwoordigers de Deal ondertekend in aanwezigheid van de minister van LNV, Carola Schouten.

De Green Deal is [hier](#) te vinden.

Succesvol congres Natuurinclusieve landbouw

Op 27 en 28 november hebben we in samenwerking met het Louis Bolk Instituut, Vogelbescherming Nederland, Kennis Centrum Natuur en Leefomgeving en Hogeschool Van Hall Larenstein een tweedaags congres over natuurinclusieve landbouw georganiseerd. Het congres bestond uit een symposium op 27 november – 'De meerwaarde van de natuur voor het boerenbedrijf' en een onderwijsdag – 'Natuurinclusieve landbouw' op 28 november. Hoewel er op de eerste dag al een aantal docenten waren, kwamen de meeste docenten af op dag 2. Ongeveer 80 docenten volgden verschillende workshops. Het leuke was dat docenten van zeer diverse opleidingen afkomstig waren; landbouw, loonwerk, biologie, natuurbeheer afkomstig waren. Op de website van het Louis Bolkinstituut staat een verslag van de eerste dag, de speech van de minister na het in ontvangst nemen van het 1e exemplaar van het boek Biodivers Boeren en de meeste presentaties van beide dagen. <http://www.louisbolk.org/nl/over-ons/congres-natuurinclusieve-landbouw>. Deze presentaties zijn ook te vinden op Groen Kennisnet

<https://www.groenkennisnet.nl/nl/groenkennisnet/show/Docenten-willen-aan-de-slag-met-natuurinclusieve-landbouw.htm>

Biodivers boeren

Het ministerie van LNV heeft de scholen de mogelijkheid geboden om gratis een aantal exemplaren van het boek Biodivers Boeren, geschreven door Jan Willem Erisman en Rosemarie Slobbe, te ontvangen. Docenten van scholen die hier enthousiast op reageerden, gaven aan dat het boek gebruikt kan worden ter inspiratie, om de dialoog op school op gang te helpen, als naslagwerk en in te zetten in de lessen. Mocht je deze oproep voor het boek gemist hebben en je bent geïnteresseerd, neem dan contact op met Rosemarie Slobbe (r.slobbe@clusius.nl)

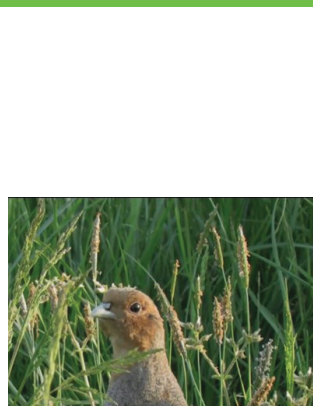

Samenwerking in het EU project Greener Future for Young Farmers

In dit project onder leiding van de Vogelbescherming wordt gewerkt aan het maken en delen van lesmateriaal over natuurinclusieve landbouw. Voorafgaande aan het congres is er een enquête uitgezet onder docenten over behoefte aan lesmateriaal en zijn de workshops daarop afgestemd. Ook worden er in samenwerking van Van Hall Larenstein factsheets gemaakt, een opzet voor een portaal op Groen Kennisnet en is er een prijsvraag voor het maken of uitbreiden van lesmateriaal uitgeschreven. Tenslotte is een deelproject waarbinnen studenten en docenten van drie mbo's en meerdere veideprojectboeren met elkaar de bodem leren kennen onder leiding van bodemexperts.

Op 7 april in Alkmaar en 9 april in Den Bosch organiseren we gezamenlijk de regionale onderwijsdagen als vervolg op het congres in november. Zie ook onder Agenda.

De stand van zaken van het EU-project is te vinden op <https://www.vogelbescherming.nl/groene-toekomst-voor-jonge-boeren>

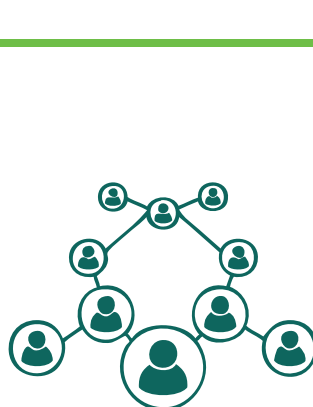
Wat gebeurt er bij de deal partners?

Het is ondoenlijk om een actueel overzicht bij te houden van alle activiteiten die er bij alle partners die de Deal hebben ondertekend bij te houden. Om wel van elkaar te horen wat er speelt, om zo elkaar verder te helpen, te enthousiasmeren, kennis en ervaringen te delen en nieuwe samenwerkingen te smeden, is er op 4 juni een ochtend voor alle contactpersonen gepland. Zie ook onder **Agenda**. Dan hopen we ook een mooie opbrengst op te halen van de afspraken uit de deal. Deze opbrengst zullen we ook delen met de bestuurders die een jaar geleden hun handtekening onder de deal hebben gezet.

Een paar activiteiten lichten we er alvast uit.

In het (v)mbo

- Bij diverse mbo's (o.a. Clusius college, Citaverde, Terra, Nordwin college) is het thema natuurinclusieve landbouw opgenomen in de mbo kwaliteitsagenda. Dat betekent dat er tijd en geld wordt vrijgemaakt voor docenten om het thema te integreren in het curriculum. Ook zijn diverse practoraten en rif aanvragen over bodem en natuurinclusieve landbouw in voorbereiding.
- Scalda Goes werkt samen met proefboerderij Rusthoeve in Colijnsplaat in de ontwikkeling van strokenteelt. Onderzoekers verzorgen gastlessen en studenten zijn iedere 14 dagen op de proefboerderij. Niet alleen voor strokenteelt, maar ook voor de groenbemesters en het biobased proefveld. Op die manier leren ze open staan voor nieuwe ontwikkelingen en kunnen ze zich een mening leren vormen.
- Helicon opleidingen en Zone college zijn partner geworden van het Deltaplan Biodiversiteitsherstel en nemen deel aan de werkgroep Kennis&innovatie.
- Bij Clusius college vmbo wordt gewerkt aan een lessenserie biodiversiteit aan de hand van de film 'Our biggest little farm'. Het is de bedoeling dat deze lessenserie via GKN wordt gedeeld. Zie de trailer op <https://www.youtube.com/watch?v=UfDTM4JxHI8>

In het HBO

- De minor Ondernemen met Natuur is in het aanbod van Aeres Hogeschool Dronten opgenomen en komt binnenkort ook op Kies op Maat en is dan breed voor studenten in NL kiesbaar. "Boeren en natuur: een combinatie die spannend is maar ook prachtige kansen biedt. In deze minor werken we praktijkgericht aan het verbinden van de boerenpraktijk en natuur. Ecologie maar zeker ook economie, een goed verdienmodel is de basis voor het bedrijf. Wie weet wordt jouw uitwerking het mooie voorbeeld voor de toekomst!"
- Inholland heeft natuurinclusieve landbouw een prominente plek gegeven binnen het nieuwe vak Duurzame veehouderij van de opleiding Dier- en Veehouderij. 2e jaarstudenten organiseren hierin een mini symposium voor de 1e jaarstudenten en gekoppeld hieraan worden 3 bedrijven
- Sinds de start van de Green Deal zijn er op de HAS Hogeschool in toenemende mate Natuurinclusieve landbouw projecten geweest en is het aantal afstudeeronderzoeken in NIL toegenomen van 12 (in 2018-19) naar 20 in dit jaar. Het thema wordt in de meeste opleidingen of dagen aandacht gebracht middels gastcolleges of inspiratieochtenden of dagen. De bedrijfsopleiding natuurboeren 1,2 en 3 die in samenwerking met Aeres wordt georganiseerd, wordt goed bezocht en heeft meerdere keren gedraaid de afgelopen 1,5 jaar.
- Hogeschool van Hall Larenstein heeft veel tijd gestoken in de ontwikkeling van een programma waarin met en voor de landbouwopleidingen natuurinclusief lesmateriaal wordt ontwikkeld, kennis clips gemaakt en scholing is georganiseerd. Belangrijk onderdeel van dit programma is de inrichting van demonstratiebedrijven NIL. Met behulp van een aanzienlijke bijdrage van de provincie Friesland en in samenwerking met Nordwin college kan voor de zomer gestart worden met 3 demonstratiebedrijven. Dit aantal wordt de daaropvolgende jaren uitgebreid naar maximaal 10.

Ontwikkeling van een 'onderwijskring' in het Noorden

In het kader van de regiodeal Natuurinclusieve landbouw hebben 7 partijen (Rijksuniversiteit Groningen, Wageningen UR, Hogeschool van Hall Larenstein, Terra college, Nordwin college, Stichting Proefboerderijen Noordelijke Akkerbouw en Kadaster hun krachten gebundeld en een kennisaanbod gedaan om bij te dragen aan transitie naar een natuurinclusieve landbouw in de drie noordelijke provincies. In die provincies zijn 8 gebieden geselecteerd die streefgebieden voor NIL ontwikkelen en op basis waarvan kennisvragen en kennisaanbod nader op elkaar kunnen worden afgestemd.

LNV ontsluit kennis

Door het ministerie van LNV zijn verschillende kennisproducten beschikbaar gesteld:

Het digitale leerboek Natuurinclusieve landbouw in een wiki omgeving met bijbehorende lesbrief en een filmreeks met bijbehorende factsheets en tenslotte nog een interactieve infographic 'mogelijke toekomstbeelden NIL'.

- <https://wiki.groenkennisnet.nl/display/LNL>
- <https://edepot.wur.nl/450959>
- https://www.youtube.com/playlist?list=PLJtRzkWbC7oin-p_80StMhVVPPZk2K4rm
- <https://libray.wur.nl/WebQuery/edepot/472382>
- <https://v3.jamdocs.nl/view/30079/Natuur-Inclusieve-Landbouw>

In een volgende nieuwsbrief meer over de activiteiten bij NAJK, BoerenNatuur en provincies!

Agenda

7 en 9 april	Regionale onderwijsdagen. Voor programma en aanmelden zie de agenda op Groen Kennis Net.
19 mei	Werkgroep overleg in Utrecht
20 mei	Onder voorbehoud: Stand van zaken uitvoering in BO Groene tafel
4 juni	Inspiratieochtend contactpersonen

KennisCentrum
Natuur en
Leefomgeving

CONTACT

KCNL, Rosemarie Slobbe
rosemarie.slobbe@kcnl.nl

06 55 17 11 16

